

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 15/1 2026 s. 81-95, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

**BİNBİR GECE MASALLARI'NDA YER ALAN ÖDÜL VE CEZA UNSURLARININ
TESPİTİNE YÖNELİK BİR İNCELEME**

Erhan AKIN*

Geliş Tarihi: 24 Haziran 2025

Kabul Tarihi: 1 Aralık 2025

Öz

Masallar, bireylerin yaşamlarına yön vererek onlara yaşam tecrübesi kazandırmıştır. Bunu kimi zaman olumlu mesajlarla kimi zaman olumsuz mesajlarla yapmıştır. Masallarda bulunan ödül ve ceza unsurları bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi ile yürütülmüştür. Yapılan bu çalışma ile ele alınan masallarda yer alan ödül ve ceza unsurlarının tespiti amaçlanmıştır. İçerik analizi yolu ile bu unsurlar tespit edilip tablolar hâlinde sunulmuştur. Elde edilen bulgulara bakıldığında dayak atma, şekil değiştirme, kötü muamele, kıskanma, büyü yapma gibi cezalar tespit edilmiştir. Bağışlanma, dönüştürme, affetme, sevme gibi ödül unsurları da tespit edilmiştir. Tüm bu tespitlerden hareketle alan yazından elde edilen sonuçlarla bu sonuçlar karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonunda ise önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Masal, *Binbir Gece Masalları*, ödül ve ceza.

**A STUDY ON THE DETERMINATION OF THE ELEMENTS OF
REWARD AND PUNISHMENT IN THE THOUSAND NIGHTS**

Abstract

Fairy tales have been passed down through generations as part of both oral and written culture, finding their place in different forms across different geographies throughout history. Fairy tales have shaped individuals' lives and provided them with life experiences. This has sometimes been achieved through positive and sometimes negative messages. These elements formed the basis of this study. Document analysis, a qualitative research method, was conducted. This study aimed to identify the reward and punishment elements present in the fairy tales. These elements were identified through content analysis and presented in tables. The findings revealed punishments such as beating, shapeshifting, mistreatment, jealousy, and spell casting. Reward elements such as forgiveness, transformation, pardon, and love were also identified. Following these findings, the study's conclusion was written and compared with the findings obtained from the literature. At the end of the study, recommendations were made.

Keywords: Fairy tale, *One Thousand and One Night*, reward and punishment.

* Prof. Dr.; Siirt Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, erhanakin49@hotmail.com, ROR ID: [05ptwtz25](https://orcid.org/05ptwtz25).

Giriş

Masallar, edebiyatın eski türleri arasında yer almaktadır. İnsanın ne zaman neye ihtiyacı varsa masallar devreye girmiştir. Hangi zamanda olursa olsun masallar, insanın ihtiyaçlarını içinde barındırdıkları ile karşılaşmıştır. Gerek çocukluk çağında gerekse yetişkinlikte ilgi çekici olmayı başarmıştır. Özellikle olağanüstü olaylar ve varlıklar ile birçok alanda dikte etmeden insana ders vermesini gaye eden bir tür olmuştur. Bu ve benzeri özellikler sayesinde masallar, toplumların kültürel miraslarını nesilden nesile aktaran önemli metinler arasında yer almaktadır.

Türk Dil Kurumu masalı; halkın yarattığı ve kuşaktan kuşağa aktarılan, olağan dışı kişilerin yaşadığı sıra dışı olayları konu alan bir öykü olarak (Türkçe Sözlük, 2011, s. 254) tanımlanmaktadır. Masalların salt eğlence aracı olmadığı ve toplumların değerlerini, sosyal yapılarını, tarihsel süreçlerini bünyesinde barındırdığı bilinmektedir. Nitekim Sakaoğlu (2002) yaptığı araştırmada, masal kavramı ile ilgili farklı tanımlara ve tanımlayıcılara yer vererek bu duruma dikkat çekmiştir: Muallim Naci, “masal” kelimesini “dâsîtân” ve “kıssa-i meşhûre” gibi terimlerle tanımlar. Masalın; halk arasında bilinen, yaygınlaşan ve efsaneleşen bir anlatı türü olduğuna dikkat çekmektedir. Şemsettin Sami ise masalı, “ahlak, eğitim ve nasihatle ilgili kısa hikâye” olarak tanımlamaktadır. Burada, masalların yalnızca eğlendirmeyi değil, aynı zamanda öğretmeyi ve bireyleri doğru davranışlar sergilemeye yönlendirmeyi amaçladığına dikkat çekilmektedir. Ahmet Vefik Paşa ise masalı, “mesel, hâlâ hikâye, dâsîtân, menkabe” gibi terimlerle ifade etmiştir. Masallarla ilgili dikkat çeken başka bir çalışma ise Helimoğlu-Yavuz (2013) tarafınca yapılan çalışmadır. Bu çalışmada, masala olan bakış açısının dar ve eksik olduğu söylenmekte ve masalların yalnızca çocuklara yönelik bir tür olmadığı izah edilmektedir. Masalların ait oldukları toplumlar tarafından çocukları, yetişkinleri kısacası tüm halkı uyandırmaya dönük bir tür olduğu vurgulanmaktadır. Özeldir masallar ve genelde ise sözlü kültüre bakıldığında toplumsal yaşamı her açıdan düzenleyen bir sözlü kültür geleneğinin var olduğu görülmektedir. Bunsuz (2021) *Sözlü Kültür Geleneğinde İslam* adlı çalışmasında bu konuya şöyle yaklaşmaktadır: Sözlü kültür geleneğinde hayata dair birçok şeyi bulabilmenin mümkün olduğu, geleneğin ürünlerine bakıldığında bir milletin dünya ve ötesi, doğum ve ölüm, günlük veya asırlık düşüncelerine, endişelerine, gayelerine dair ipuçların ulaşılabildiğini söyler. Bu bağlamda sözlü kültür geleneği maddi, manevi, dinî, millî, ahlaki, siyasi, sosyal vb. birçok olgudan etkilenirken aynı zamanda tüm bunları da etkileyebilir. Sözlü kültür geleneği insanların inanç dünyasını şekillendiren ve inançları ile şekillenen bir yapıya sahip olduğu da (Bunsuz, 2021, s. 21) vurgulanmıştır.

Masallar, bu yönleri ile sadece bireyleri değil bireylerden hareketle toplumları da şekillendiren türlerden olmuştur. Çocuklar ve diğer yaştaki bireylerin eğitiminde rol alan masallarda iyiler kazanırken kötüler kaybetmektedir. Bu da çocukların ve masalları bir eğitim aracı olarak kullanan bireylerin dikkatini çeken bir durumdur. Çünkü masallar dinleyicisine mesajlar verip ona yol göstermektedir. Bu yol gösterici unsurlardan ikisi ise ödül ve cezadır. Çünkü masallarda ödül ve ceza unsurları sıkça karşımıza çıkmaktadır. Masallarda genellikle iyiler ödüllendirilir, kötüler ise cezalandırılır. Masallarda kullanılan ödül ve ceza unsurları ile günlük hayattaki ödül ve ceza unsurları birbirinden çok farklı değildir. Gündüz ve Balyer (2011) ödülü, bir kişinin olumlu davranışları sonucunda elde ettiği mutluluk, maddi bir kazanım ya da hak olarak görür. Doğan Cüceloğlu (Cüceloğlu, 1999, s. 249) *İnsan ve Davranışı* adlı kitabında ödülün başka bir boyutu olan içsel ödülde bahsetmiş ve içsel ödülü bireyin sergilediği davranıştan aldığı zevk ve tatmin duygusu olarak açıklamıştır. Ödülün diğer boyutu olan dışsal ödülü ise dışarıdan

gelen teşviklerle bir davranışın yapılması ya da tekrarlanmasına dönük olan eylemler olarak tanımlanmaktadır.

Toplumsal düzeni sağlamak adına bazı kurallar vardır ve bireylerin bu kurallara uyması zorunludur. Zorunlu olan bu kurallara uyulmaması neticesinde ise çeşitli faktörler devreye girmektedir. Bu faktörler, kişilerde istenmeyen davranışların sergilenmesi noktasında engelleyici rol alır. Bu faktörlerden birisi de ceza faktörüdür. Uygun olmayan davranışları sergileyenlere yönelik olan sıkıntı, acı, üzüntü veren eylemler (Türkçe Sözlük, 2011, s. 262) bütünü olarak tanımlanmaktadır. Temel olarak bakıldığında ödülle ile davranış pekiştirilmeye çalışılırken ceza ile davranış söndürülmeye çalışılmaktadır. İkisinde de toplumsal düzeni koruma ve devam ettirme çabası vardır. Her ikisi de insana hizmet eden yasaların, örf ve âdetlerin devamlılığı konusunda iş birliği içindedir.

Ödül ve ceza unsurlarının sadece kanunlarda yer almadığı ve toplumun hafızası olan kültürel unsurlarda da yer aldığı bilinmektedir. Bunun en belirgin olanı da edebiyattır, sözdür, masallardır. Toplumun her alanında olduğu gibi edebiyatın da hemen her alanında suç-ceza ilişkisi kurgusal olarak yer alır. Masal türü de bu alanlar arasında yapısal olarak iyi-kötü temeli üzerine kurulan ve sonunda iyilerin ödüllendirildiği, kötülerin cezalandırıldığı; suç-ceza ilişkisinin belirgin olarak görüldüğü türlerin başında gelmektedir (Demir, 2023).

Anlatım tekniği ve kendisinden sonraki eserlere de ilham kaynağı olan *Binbir Gece Masalları*'nda da ödül-ceza unsurlarına yer verildiği düşünülmektedir. Sakaoğlu, (Sakaoğlu, 2013, s. 68) *Gümüştane ve Bayburt Masalları* adlı çalışmasında, *Binbir Gece Masalları*'nın önemini şöyle anlatır: *Binbir Gece Masalları*; doğuşu, konusu, örgüsü ve zenginliği ile bu alanda ön sıralardadır. Bunun yanında dünyada bu yaygınlıkta ve süreklilikte okunan ya da anlatılan ikinci bir masal külliyesi yoktur. *Binbir Gece Masalları*'nın çerçeveli hikâyeler şekli ve tekniği ile yazılmış külliye (Tülücü, 2005, s. 1) olması bu masalları önemli bir hâle getirmektedir. *Binbir Gece Masalları*; 264 çerçeve masaldan oluşan bir külliye'dir. Kitapta Şehrazat'ın anlattığı masaldan herhangi birinin kahramanı, masaldaki diğer kahramanlara birbiri içinde devam eden masallar anlattığı için bu tekniğe çerçeve masal anlatım tekniği denilmiştir. Edebiyatımızda da meşhur olan öyküler de bu masalların arasındadır (Ulutürk, 1992). Eserde, farklı konuların işlendiği görülmektedir. Özellikle erkek ve kadın münasebetleri ile birlikte dinî ve tarihî olaylar gibi çeşitli konuların yanında eserin yazıldığı dönemin siyasal ve sosyal durumu da önemli bir yer tutmaktadır. Bu unsurlar, eserin hem dönemin toplumsal yapısını yansıtmaları hem de dönemin önemli olaylarına ışık tutmaları açısından önemlidir. Yılmaz (2012) çalışmasında, evrensel değerlerin çocuklara aktarılmasında masalların önemli bir araç olduğunu söylemektedir. Masallar; çoğunlukla mutlu sonla biten bir türdür. Bu yüzden masallar, çocukların kendilerini keşfetmelerinde, dünyaya olumlu bakmalarında, iyi ve doğru değerlerin öğrenilmesinde olumlu bir role sahiptir. Masallar, dürüstlük, sabır, sadakat, bağımsızlık, adalet, eşitlik gibi değerlerin güzel bir şekilde ifade edildiği türdür. Günay (2011) da benzer duruma dikkat çekerek şunları söyler: Çocuklara doğru masallarla ulaşıldığı takdirde, yaşama dair pek çok tecrübeyi onlara aktarmak daha kolaydır. Şimşek (1991) çalışmasında, masalların işlevini incelemiş ve masalların çocukların eğitiminde, sosyolojik ve tıbbi bilgilerin aktarılmasında, karşılaşılan problemlerin çözümlerinin bulunmasında ve dinî eğitimde aracı olduğunu söylemiştir. Dökmen (2019) çalışmasında, çocukların topluma çabuk uyum sağlayabilmelerinde, içinde yaşadıkları toplumun kültürünün özelliklerini öğrenmelerinde, ahlaki değerlerin kazanılmasında masalların önemli bir işlevi olduğuna söyler. Devamında, masalların üzerinde durulması ve bilimsel olarak incelenmesi

gerektiğini dile getirir. Literatürde benzer çok çalışmaya denk gelinebilir. Ancak masalların eğitici yönünü etkili kullanmak için masalları daha iyi tahlil etmek gerekir. Çünkü masalların barındırdığı unsurları bilmek masalları daha etkili kullanmak demektir. Literatürde masalların işlevselliğine dönük çalışmaların çokluğuna karşılık masalların barındırdığı unsurların tespitine dönük yapılan çalışmalar aynı düzeyde değildir. Ya da ondan daha azdır. Özellikle eğitimde ve sosyal yaşamda sıkça kullanılan ödül ve ceza unsurları ile ilgili çalışma daha azdır. Bu durum yapılan bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmuştur.

1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, dünya edebiyatında önemli yer tutan ve birçok masala öncülük eden *Binbir Gece Masalları*'ndaki ödül ve ceza unsurlarını tespit etmektedir. Buradan hareketle çalışmada Onaran'ın (1992) çevirdiği *Binbir Gece Masalları*'nın 1. cildinde yer alan 19 masal seçilmiştir. Seçilen bu masalarda ödül ve ceza unsurlarının ne derecede kullanıldığı üzerinde durulmuştur.

2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi ile yürütülmüştür. Bu yöntemle araştırılması amaçlanan olgular veya olayları barındıran bilgileri içeren yazılı veya diğer tür belgelerin araştırılması ve incelenmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2023) hedeflenmektedir. *Binbir Gece Masalları*'ndaki ödül ve ceza unsurlarının ayrıntılı incelenmesi sebebiyle doküman incelemesine başvurulmuştur.

3. İncelenen Dokümanlar

Bu çalışmada incelenecek olan masal kitapları belirlenmiştir. Masalların çalışıldığı alan yazındaki çalışmalar incelenmiştir. Âlim Şerif Onaran'ın (1992) çevirdiği *Binbir Gece Masalları* incelenmiştir. Bu çerçevede incelenen *Binbir Gece Masalları*'ndaki bulunan masalların sayfa numaraları şu şekildedir:

- 1- 25-32 sayfaları arasındaki 1. öykü (8 sayfa)
- 2- 33-37 sayfaları arasındaki 2. öykü (5 sayfa)
- 3- 41-43 sayfaları arasındaki 3. öykü (3 sayfa)
- 4- 43-48 sayfaları arasındaki 4. öykü (6 sayfa)
- 5- 48-53 sayfaları arasındaki 5. öykü (4 sayfa)
- 6- 52-53 sayfaları arasındaki 6. öykü (2 sayfa)
- 7- 54-61 sayfaları arasındaki 7. öykü (8 sayfa)
- 8- 61-66 sayfaları arasındaki 8. öykü (6 sayfa)
- 9- 67-68 sayfaları arasındaki 9. öykü (2 sayfa)
- 10- 69-84 sayfaları arasındaki 10. öykü (16 sayfa)
- 11- 85-96 sayfaları arasındaki 11. öykü (12 sayfa)
- 12- 69-119 sayfaları arasındaki 12. öykü (23 sayfa)
- 13- 119-129 sayfaları arasındaki 13. öykü (10 sayfa)

- 14- 129-154 sayfaları arasındaki 14. öykü (25 sayfa)
 15- 154-176 sayfaları arasındaki 15. öykü (23 sayfa)
 16- 176-190 sayfaları arasındaki 16. öykü (15 sayfa)
 17- 190-205 sayfaları arasındaki 17. öykü (16 sayfa)
 18- 205-216 sayfaları arasındaki 18. öykü (12 sayfa)
 19- 217-293 sayfaları arasındaki 19. öykü (76 sayfa)

4. Verilerin Toplanması ve Analizi

İçerik analizi, bir metinden anlamlı yorumların çıkarılması ve bu yorumların belirli bir süreçle ortaya konmasıyla yapılan bir araştırma tekniğidir. Bu yorumlar, mesajı gönderen, mesajın kendisi ve mesajı alan kişi hakkında bilgi vermektedir. Krippendorff analizinin tekrarlanabilir olmasına dikkat çekerken, Weber ise mesajın gönderen ve alıcı arasındaki ilişkiye odaklanmakta; her iki durumda da analiz edilen belgelerden çıkarımlar yapılarak sonuçlara ulaşılabileceği vurgulanmaktadır. (Weber 1989; akt, Koçak ve Arun, 2006, s. 22). Seçilen masal kitabı okunduktan sonra okunan her masalda yer alan ödül ve ceza unsurlarının tespiti için bir çizelge oluşturulmuştur. *Binbir Gece Masalları*'nda bulunan 19 masal ayrıntılı bir şekilde okunmuş ve incelenmiştir. Kitapta bulunan 19 masalın 16'sında ödül unsuru; 18 masalda da ceza unsuru tespit edilmiştir. Veriler toplandıktan sonra elde edilen veriler, bulgular bölümünde tablolar oluşturularak sunulmuştur.

5. Bulgular

Binbir Gece Masalları'nda bulunan ödül unsurları tespit edilip aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Binbir Gece Masalları'ndaki Ödül Unsurları

Kitabın adı	Masalın adı	Ödül unsuru
Binbir Gece Masalları	Hükümdar Şehriyar ile Kardeşi Hükümdar Şahzaman'ın Öyküsü	-
Binbir Gece Masalları	Eşek, Öküz ve Çiftçinin Öyküsü	-
Binbir Gece Masalları	Tacir ile İfritin Öyküsü	Hikâyeye karşılık canının üçte birinin bağışlanması,
Binbir Gece Masalları	Birinci Şeyhin Öyküsü	Öykünün sonunu dinlemeden Şehrazat'ı öldürmeme, Oğlunu kurtarması karşılığında tüm mal ve hayvan varlığını vermek, Kızı oğlu ile evlendirilme,
Binbir Gece Masalları	İkinci Şeyhin Öyküsü	Ölümden kurtarmak, Canının üçte birini daha affetmek,
Binbir Gece Masalları	Üçüncü Şeyhin Öyküsü	Canının üçte birini daha affetmek, Öykünün sonunu öğrenmeden Şehrazat'ı öldürmemek, Taciri bağışlayarak serbest bırakmak,
Binbir Gece Masalları	Balıkçı ile Ecinni Öyküsü	Servete boğmak, Topraktaki definelerin yerini söylemek, İsteddiği üç şeyi vermek, Ölümü seçme şansı sunmak, Küpü açarsa iyiliklere boğmak,
Binbir Gece Masalları	Kral Yunan'ın Veziri ile Hekim Rüyan'ın Öyküsü	Kral Yunan'ın iyileşmesi karşılığında tüm aileye servet bağışlamak,

		Beş hilat ve bin dinar, Hilatlar ve iki bin dinar, Maaş bağlamak,
Binbir Gece Masalları	Şah Sinbad'ın Öyküsü	-
Binbir Gece Masalları	Şehzade ile Gulyabani	Balık karşılığı dört yüz dinar,
Binbir Gece Masalları	Büyülenmiş Genç Adam ile Balıkların Öyküsü	Genç adamı hükümdar yapmak, Balıkçının hazinedar olması,
Binbir Gece Masalları	Hamal ile Genç Kızların Öyküsü	Halife'nin genç kıza ödül vermeyi düşünmesi,
Binbir Gece Masalları	Birinci Kalenderin Öyküsü	Celladın, birinci kalenderin hayatını bağışlaması,
Binbir Gece Masalları	İkinci Kalenderin Öyküsü	Maymunu öldürmeyip koruma altına almak, İnsana dönüşen maymunu vezir yapmak,
Binbir Gece Masalları	Üçüncü Kalenderin Öyküsü	Genç kızın herkesi bağışlaması,
Binbir Gece Masalları	Birinci Genç Kız Zübeyde'nin Öyküsü	-
Binbir Gece Masalları	İkinci Genç Kız Emine'nin Öyküsü	Köpek olan kız kardeşleri insana çevirmek, Emine'yi oğlu ile yeniden evlendirmek,
Binbir Gece Masalları	Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan Öyküsü	Sudan ne çıkarsa çıksın yüz dinar ödemek, Hikâyeye karşılık köleyi affetmek,
Binbir Gece Masalları	Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemsettin ve Hasan Bedreddin'i Öyküsü	Bin dinar vermek, Hasan Bedreddin'in çalgıcılara avuç avuç altın saçması, Hasan Bedreddin ile Sitt-ül Hüsn kavuşması, Vezir Cafer'ın, Reyhan'ı bağışlaması, Halife Harun Reşit'in Üç Elmalar öyküsündeki karısını kesen gence en güzel cariye hediye etmesi,

Tablo 1'de; *Binbir Gece Masalları*'ndaki on dokuz hikâyede var olan ödül unsurlarına yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde; kitapta yer alan on beş hikâyede ödül unsuruna yer verildiği kalan dört hikâyede ise ödül unsuruna yer verilmediği görülmektedir. Hükümdar Şehriyar; Şehrazat'ı ölüm cezası ile cezalandırır. Ancak sonrasında bu ceza ertelenir ve ölüm cezası uygulanmaz. Ölüm cezasının uygulanmaması Şehrazat için ödül olarak kabul edilebilir. Devamında ise servete boğmak, tacirin hayatını bağışlayarak onu serbest bırakmak, topraktaki definelerin yerini söylemek, istediği üç şeyi vermek, ölümü seçme şansı vermek, küpü açınca iyiliklere boğmak, beş hilat ve bin dinar, maaş bağlamak, birinci kalenderin hayatını bağışlamak, insana dönüşen maymunu vezir yapmak, herkesin hayatını bağışlamak gibi ödül unsurları kullanılmıştır. Ödül olarak öne çıkan unsurların başında büyüyle hayvana dönüşen insanların tekrar eski hâline döndürülmesi gelmektedir. Sonrasında onların canlarının bağışlanması ve onlara dinar verilmesidir. Anlatılan hikâye karşılığında canların bağışlanması en sık karşımıza çıkan ödül biçimidir. Şah, Şehrazat'ın kardeşine ve kendisine anlattığı masaldan etkilenmiş ve sonunu öğrenmeden onu öldürmeyeceğine karar vermiştir (Onaran, 1992, s. 53). Tacir ile İfritin öyküsünde ifrit, öldürülen çocuğuna karşılık tacirin hayatına son vermek istemiştir. Ancak tacir ile tanışan üç şeyh anlatacakları hikâye karşılığında tacirin hayatının bağışlanmasını istemişlerdir. Birinci şeyh; hikâyesini anlattığında tacirin canının üçte birini, ikinci şeyh hikâyesini anlattığında canının üçte birini ve üçüncü şeyh hikâyesini anlattığında ise canının üçte birini daha affederek tacirin canını bağışlayıp onu bırakmıştır. Hamal ile Genç Kızların öyküsünün içindeki kişilerin anlattığı masallardan biri olan Üçüncü Kalenderin öyküsü dikkat çekicidir. Bu öyküde, evdeki

bütün erkekleri öldürmeye karar veren Genç Kız; anlatılan öyküler karşısında kişilerin canlarını bağışlamıştır. “Hepinizi bağışlıyorum, birilerini ve diğerlerin... Ama buradan çabuk ayrılın!” (Onaran, 1992, s. 175). Halife Harun Reşit Reyhan’ı öldürmeye karar vermiş ancak kölenin sahibi olan Cafer, Halife’ye kölesi Reyhan’ın hayatını bağışlaması karşılığında bir hikâye anlatacağını söylemiştir. Halife de “Öyle olsun! Kanını sana bağışladım.” diyerek Reyhan’ın hayatını bağışlamıştır (Onaran, 1992, s. 216). Bu ifadelerden hareketle kahramanların canlarının bağışlanmaları karşılığında hikâye anlattıkları tespit edilmiştir.

Karşımıza sık çıkan bir diğer ödül unsuru ise hilat ve dinarların muhataplara verilmesidir. Şehzade ile Gulyabani hikâyesinde Sultan, kendisine balık getiren balıkçıya dört yüz dinar vermiştir. Kral Yunan’ın Veziri ile Hekim Rüyan’ın öyküsünde; Hekim Rüyan’ın Kral Yunan’ın hastalığını iyileştirmesi sonucunda ona hilatlar ve diğer armağanlara ek olarak iki bin dinar vermiştir (Onaran, 1992, s. 64). Ertesi gün tekrar beş hilat ve bin dinar vermiştir. Ancak bununla yetinmeyip daha sonra “bugünden başlayarak ona aylık bin dinar tutarında maaş bağlamak istiyorum” demiştir (Onaran, 1992, s. 66). Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan öyküsünde kılık değiştirerek kente inen Halife Harun Reşit, fakirliğinden şikâyet eden yaşlı bir balıkçı görmüş ve yaşlı bir balıkçıya ağını kendisi adına Dicle sularına atmasını ve sudan ne çıkarsa çıkсын onu yüz dinar karşılığında satın alarak ödüllendireceğini söylemiştir (Onaran, 1992, s. 206). Karşımıza çıkan bir diğer ödül unsuru ise büyüyle hayvana dönüşen insanların masalın sonunda eski insan hallerine döndürülmesidir. İkinci Kalenderin öyküsünde ifritin yaptığı büyüyle maymuna dönüşen kalenderin ödül olarak büyü ile tekrar eski hâline dönmüştür. “Tek gerçek olanın adına bu kılıktan kurtul! Ve Kadiri mutlak olan Tanrı’nın inayetiyle önceki hâline dön!” dedi (Onaran, 1992, s. 150). İkinci Genç Kız Emine’nin öyküsünde ise Zübeyde’ye kötülük yapmak isteyen iki kız kardeşi köpeğe çeviren ifritin tekrar onları insana dönüştürmesi vardır. “Çabucak eski insan kılığımıza dönün!” demiş. O saatte, iki köpek, onları yaratana onur veren iki güzel Genç Kız olmuştur (Onaran, 1992, s. 204).

Binbir Gece Masalları’nda bulunan ceza unsurları tespit edilip aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Binbir Gece Masalları’nda Ceza Unsurları

Kitabın adı	Masalın adı	Ceza unsuru
Binbir Gece Masalları	Hükümdar Şehriyar ile Kardeşi Hükümdar Şahzaman’ın Öyküsü	İhanetin cezalandırılması, Karısının başını ensesinden vurdurtması, Kölelerin başını ensesinden vurdurtması,
Binbir Gece Masalları	Eşek, Öküz ve Çiftçinin Öyküsü	Öküzün yerine eşeğin çalıştırılması, Karısına sopa çekmesi,
Binbir Gece Masalları	Tacir ile İfritin Öyküsü	Çocuğunun ölümüne karşılık öldürmek,
Binbir Gece Masalları	Birinci Şeyhin Öyküsü	Üvey annenin oğlunu ve annesi cariyeyi hayvana dönüştürmek, Üvey anneyi yaptığı büyü karşılığında hayvana dönüştürmek,
Binbir Gece Masalları	İkinci Şeyhin Öyküsü	Gemilerini batırmak, İki kardeşi köpeğe dönüştürmek,
Binbir Gece Masalları	Üçüncü Şeyhin Öyküsü	Büyüyle köpek kılığına sokmak, Büyüyle katır kılığına sokmak,
Binbir Gece Masalları	Balıkçı ile Ecinni Öyküsü	Kurtaran kişiyi öldürmek,
Binbir Gece Masalları	Kral Yunan’ın Veziri ile Hekim Rüyan’ın Öyküsü	-
Binbir Gece Masalları	Şah Sinbad’ın Öyküsü	Kılıcıyla şahinin iki kanadını kesmek,

Binbir Gece Masalları	Şehzade ile Gulyabani	Vezirin öldürülme emri,
Binbir Gece Masalları	Büyülenmiş Genç Adam ile Balıkların Öyküsü	İhanete karşılık zencinin boynunu vurmak, Büyü ile yarı taş-yarı insan yapmak, Kamçulamak, üstüne kılı bir giysi koymak,
Binbir Gece Masalları	Hamal ile Genç Kızların Öyküsü	Ellerini bağlamak,
Binbir Gece Masalları	Birinci Kalenderin Öyküsü	Sol gözünü kör etmek, Günah işleyen oğlunun yanması,
Binbir Gece Masalları	İkinci Kalenderin Öyküsü	Çarمیha gererek dövüp öldürmek, Büyüyle maymuna çevirmek, Sol gözünün kör kalması,
Binbir Gece Masalları	Üçüncü Kalenderin Öyküsü	Allah'ın adını andığı için kayıktan denize fırlatılmak, Sol gözünü kaybetmek,
Binbir Gece Masalları	Birinci Genç Kız Zübeyde'nin Öyküsü	Kız kardeşlerini iki siyah köpeğe dönüştürmek, günde üç yüz kamçı ile dövmek,
Binbir Gece Masalları	İkinci Genç Kız Emine'nin Öyküsü	İhanete karşılık ölüm cezası, Genç kızı dövmek,
Binbir Gece Masalları	Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan Öyküsü	Katili bulamazsa veziri öldürmek, İhanete karşılık karısını öldürmek, Zindana atılmak,
Binbir Gece Masalları	Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemsettin ve Hasan Bedreddin'i Öyküsü	Vezirin kızını en çirkin köle ile evlendirmek, Kamburu abdesthanenin çukuruna sokmak ve bütün gece öyle kalmasını emretmek, Hasan Bedreddin'in tüm mal varlığına el koymak, Arkadaşlarını zorbalayan Acip'e arkadaşlarının ders vermesi, Kamçulamak,

Tablo 2'de; *Binbir Gece Masalları*'nda bulunan ceza unsurlarına yer verilmiştir. 19 hikâyeden 18'inde ceza unsuru tespit edilmiştir. Sadece Kral Yunan'ın Veziri ile Hekim Rüyan öyküsünde ceza unsuru saptanamamıştır. İncelenen masallarda; ihaneti cezalandırılmak, büyüyle hayvan kılığına sokmak, ölüm cezası vermek, zindana atmak, kamçulamak dayak atmak gibi ceza unsurları bulunmaktadır. Hükümdar Şehriyar ile Kardeşi Hükümdar Şahzaman'ın öyküsündeki iki hükümdar; eşlerinin kendilerine ihaneti üzerine eşlerini öldürmüştür. Hükümdar Şahzaman, kentten ayrılır ayrılmaz kendisini aldatan eşini ve zenciye ceza olarak öldürmüştür (Onaran, 1992, s. 26). Hükümdar Şehriyar ise karısının ve kadın köleler ile erkek kölelerin başını ensesinden vurdurarak öldürmüştür (Onaran, 1992, s. 31). Büyülenmiş Genç Adam ile Balıkların öyküsünde de Genç Adam karısının ihaneti üzerine zencinin boynunu vurarak öldürmek istemiştir. İkinci Genç Kız Emine'nin öyküsünde; kocasının Emine'yi öldürmek istediğini ve bunu "Ey yiğit Saat! Uçur bu hainin kafasını!" diyerek ölüm emrini verdiğini görmekteyiz (Onaran, 1992, s. 198). Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan öyküsünde de denizden çıkan sandığın içinden parçalanmış kadın cesedi çıkmıştır.

Binbir Gece Masalları'nda karşımıza çıkan bir diğer ceza unsuru da birilerini büyüyle hayvan kılığına sokmaktır. Birinci Şeyhin öyküsünde; şeyhin çocuğu olmamaktadır. Bunun üzerine şeyh, bir cariye edinir ve ondan bir oğlu olur. Ancak sihirle uğraşan üvey anne hem oğlunu hem de annesi olan cariyeyi büyüyle hayvan kılığına sokmuştur. Olay açığa çıkar ve oğlan çobanın kızı sayesinde tekrar insan kılığına döner. Bunun karşılığında çobanın kızı şeyhten bir istekte bulunur. Bu istek ise büyü yapan kişiyi hayvan kılığına sokmak isteğidir. Büyücülük bilgisiyle şeyhin eşini ceylan kılığına sokarak onu cezalandırmıştır. İkinci Şeyhin öyküsünde ise

kardeşlerinin şeyhe ihaneti sonrasında ecinni; onları iki köpek kılığına sokarak cezalandırmıştır. Üçüncü Şeyhin öyküsünde ise şeyh, karısı tarafınca bir köpeğe dönüştürmüş ve evden kovulmuştur. Dükkânda kemik parçalarını yerken dükkân sahibi onu alıp eve götürmüştür. Büyüyle uğraşan dükkâncının kızı; onun aslında bir insan olduğunu anlamıştır. Şeyhi kurtararak onu tekrar insan kılığına döndürmüştür. Şeyh bunun üzerine “Şimdi senden, beni büyüleyen karımı büyülemeni istiyorum” diyerek karısının cezalandırılmasını istemiştir (Onaran, 1992, s. 52). Büyülenmiş Genç Adam öyküsünde de Genç Adamın karısı; “Büyünün faziletiyle, yarı taş yarı insan ol!” diyerek Genç Adamı büyülemiştir (Onaran, 1992, s. 92). Aslında bu masalda karısı Genç Adama ihanet etmiştir. Ancak kocasından daha erken davranıp onu yarı taş çevirerek cezalandırmıştır. Birinci Genç Kız öyküsünde ise kız kardeşlerinin ona ihaneti sonucunda ecinni; kız kardeşlerini iki siyah köpeğe dönüştürmüştür. “İki kız kardeşimi sihirle iki siyah köpeğe dönüştürdüm ve buraya sana getirdim” (Onaran, 1992, s. 189).

Binbir Gece Masalları’nda; ellerini bağlamak, kamçulamak, dövmek, denize fırlatmak, zindana atmak gibi ceza unsurlarına da yer verilmiştir. Eşek, Öküz ve Çiftçinin öyküsünde; kendisini dinlemeyen karısına ceza olarak sopa atmaya karar veren çiftçi vardır. Karısı onu dinlemeyince onu odaya kapatarak bayıltıncaya kadar dövmüştür (Onaran, 1992, s. 36), “Dilleri pek uzun olan bu kişilerin ellerini bağlayın! Ve de birbirine ekleyin!” (Onaran, 1992, s. 117). Ceza unsurunun kullanıldığı bir diğer öyküde ise Genç Adam; karısının onu aldattığına şahit olmuştur. Bu nedenle karısının onu yarı taş yarı insana dönüştürmüştür. Böylece her gün ona işkenceler etmiş, deriden bir kemerle kanı akıncaya kadar onu kamçulamıştır. Sonra da çıplak bedeninin üzerine kıllı bir giysi koymuştur (Onaran, 1992, s. 91). “Bu sözlerden sonra onu çırılçıplak soydu, çarımha gerdi; işkenceler yaparak olan biteni anlatması için sorular sormaya başladı” (Onaran, 1992, s. 136). Üçüncü Kalenderin öyküsünde; kalender başından geçen olayları anlatırken, rüyasında bir sesin ona nasıl kurtulacağını anlattığını söylemiştir. Ancak bu sesin bir şartı vardır. O da kayığa bindiğinde Tanrı’nın adını ağzına almaması şartıdır. Ancak kalender, kayığa bindiğinde kurtulmanın heyecanı ile Tanrı’nın adını ağzına almıştır ve ceza olarak kayıktan denize fırlatılmıştır. “Ama daha kutsal sözler ağzımdan çıkar çıkmaz bakır adam beni yakaladı ve kayıktan denize fırlattı” (Onaran, 1992, s. 158). Birinci Genç Kızın öyküsünde iki kız kardeşin Zübeyde’ye ihanet etmeleri üzerine ecinni; ceza olarak onları kara köpeğe dönüştürmüştür. Dayak atma cezasına, İkinci Genç Kız Emine’nin öyküsünde de yer verilmiştir. Emine’nin ona ihanet ettiğini düşünen kocası başta ceza olarak onun ölüm emrini vermiş ancak yaşlı kadının araya girmesiyle bu cezayı dayağa çevirmiştir. “Bunun üzerine kocam eline bükülgen bir ayva ağacı dalı aldı ve beni yere yıkarak tüm bedenimi, özellikle sırtımı, göğsümü ve yanı başlarımı sopalamaya koyuldu” (Onaran, 1992, s. 201). Bir diğer ceza unsuru olan “zindana atılma” unsuruna Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan öyküsünde rastlanılmıştır. Kitabın son öyküsü olan Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemseddin ve Hasan Bedreddin’in öyküsünde, Vezir, Haremağasını ceza olarak kamçulamıştır. “Fakat Vezir, hemencecik haremağasının, aynı gün, tatlıcıya girdiğini anlamış. Öteki kölelerle onu yere yatırıp tüm gücüyle kamçulamış” (Onaran, 1992, s. 280) şeklinde ifade edilmiştir. Aynı masalda kambur ve çirkin adamın çok güzel olan Sitt-ül Hüsn ile evlenmesinin çok yanlış olduğunu düşünen ecinni, kamburu abdesthanenin çukuruna sokmuş ve bütün gece orada kalmasını emretmiştir. Hasan Bedreddin’in oğlu olan ancak babasını Vezir olarak bilen Acip; arkadaşlarına çok kötü davranıp onları zorlamaktadır. Bunun üzerine arkadaşları Acip’in ceza olarak okuldan atılmasını istemiştir.

6. Ödül ve Cezaların Okuyucuya veya Dinleyiciye Yararı

Çalışma bulgularından hareketle ödül ve ceza unsurlarının bireylerin yaşamlarına etki ettiği görülmektedir. Gerek sosyal hayatta gerek bireysel hayatta ödül ve ceza unsurlarının bireylere terapi niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Masallar, ön yargılardan kurtulma ve farklı gruplar arasında işbirliği yapma fikrini güçlendirebilmekte, bireyler arasında daha pozitif ilişkiler kurulmasına katkı sunmaktadır. Aynı zamanda masallar bireylerin karakterlerinin bakış açılarının değişebileceğini ve ön yargılarının da kırılabileceğini gözler önüne serebilmektedir (Akin ve Arslan, 2024).

Masalın ilerleyişinde, iyiler ve kötüler arasındaki çatışma sürekli olarak ortaya çıkarak her iki tarafta da yardımcı unsurların devreye girdiği bilinmektedir. İyi karakterlerin hedefe ulaşmasını sağlayan unsurların yanı sıra, engellemeye çalışan kötü unsurların da belirginleştiği bilinmektedir. Bu çatışmanın sonunda ise çoğunlukla iyiyi temsil eden kahramanın üstünlük gösterdiği ve ödüllendirildiği, iyinin karşısında duranların ise yenildiği, yok edildiği ya da cezalandırıldığı görülmektedir (Karatay, 2007).

Masallar da iyi-kötü kavramının kahramanlar üzerinden verilmesi bireyin iyi insan olma yolunda engelleri aşmasını sağlaması açısından önemli kılmaktadır. Masallar da bireye en çok verilen mesajlar arasında arkadaşlık, dostluk, yardım etme gibi mesajların verildiği görülmektedir. Masal okuyan çocuğun iyiliğinde kötülüğünde cezasız kalmayacağını öğrendiği bilinmektedir (Arıcı, 2013). Masalların çocukların ruh dünyasını geliştirmek ve onları hayata iyi bir şekilde hazırlamak konusunun görevi olduğu belirtilmiştir (Şahin, 2011).

Helimoğlu-Yavuz'un "Masallar ve Eğitimsel İşlevleri" (Helimoğlu-Yavuz, 2009, s. 459-478) adlı çalışmasında geçmektedir. Bu çalışmada; "Ölümsüzlüğü Arayan Adam" masalında geçen ve korkmanın ölüme çare olmadığını anlatan "Korkunun ecele faydası yoktur." ifadesiyle bireyler gerçekte yüzleştirilmektedir. "Yedi Deliler" masalında geçen ve herkesin kendi derdini büyük gördüğünü anlatan "İnsan kendi derdini en büyük sanırmış." ifadesi ile bireylerin yalnız yaşadıklarıyla olmadıkları vurgulanmaktadır. "Halik Bilmezse Mahlûk Bilir" masalında geçen ve yapılan her iyiliğin Allah tarafından görüleceğini anlatan "İyilik yap denize at, Halik bilmezse mahluk bilir." ifadesi ile iyilik yapan bireylere mesaj verilmektedir. "Sihirli Yüzük" masalında yer verilen ve azla yetinen hırslı, pinti insanların her zaman zararlı çıkacağını anlatan "Az tamah çok ziyan verir." ifadesi ile bireylerin cömert olmaları gerektiğine dikkat çekilmektedir. "Ne İdim Ne Oldum Ne Olacağım" masalında geçen ve insanların içinde buldukları durumun sonsuza kadar gideceğini düşünmemelerini bu nedenle de kimseye tepeden bakmamaları gerektiğini anlatan "Ne oldum dememeli, ne olacağım demeli." ifadeleri ile bireyler; yaşam koşullarının değişkenliğine karşı uyarılmaktadır. Buradan hareketle de masalların çok yönlü ve işlevsel olduğu söylenebilir. Masallar, bu işlevlerini bazen ödül yolu ile bazen de ceza yolu yerine getirmektedir.

Nihayetinde masallar, kahramanların karşılaştıkları zorlukları aşarak, verilen görevleri yerine getirerek veya engelleri aşarak mutlu bir sona ulaşmalarını anlatarak öğretici bir mesaj (Özcan ve Erdik, 2021) sunmamaktadır.

7. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Binbir Gece Masalları'ndaki ödül ve ceza unsurlarının tespitine dönük yapılan incelemede elde edilen sonuçlar aşağıda verilerek tartışılmaya çalışılmıştır.

Çalışmada ödülle ilgili elde edilen şu sonuç dikkat çekmektedir: Masal anlatıcısı, hayatının bağışlanması için hükümdara masal anlatır. Bu anlatımlar sayesinde anlatıcı, hükümdar tarafınca öldürülmez. Hayatının bağışlanması anlatıcı için en büyük ödül mahiyetindedir. Dolayısı ile anlatmanın gücü burada ortaya çıkar. Bu durum, masalların genel bir özelliği olarak da görülebilir. Anlatarak karşı tarafı ikna etme çabası edebî ürünlerin genelinde görülebilir. Nitekim Akkoyunlu (1996) yayınlamış olduğu makalede benzer bir durumu tespit eder. “Kır Atlı” adlı masalda da tıpkı *Binbir Gece Masalları*'ndaki gibi bir Padişah vardır. Bu padişah da hikâyeyi / masalı dinledikten sonra kadınları öldürmekten vazgeçer.

Tespit edilen bir diğer ödül unsuru ise büyü yoluyla hayvan kılığına sokulan kahramanların ödül olarak tekrar insan hâline dönüştürülmesidir. Bu durum bir ödüldür çünkü kişiye uygulanan ceza sona ermekte ve kişi ödüllendirilerek eski hâline döndürülmektedir. Türkan'ın (2008) yaptığı çalışmada da benzer durumla karşılaşılmaktadır. Masal veya hikâye kahramanlarının şekilsel olarak değişikliklerin olağanüstü güç tarafınca yapıldığını belirtir. Bu güçlerin bazen cadı, peri, sihirbaz, Tanrı gibi üstün güçlerin olduğunu dile getirir. Bu güçlerin müdahalesi ile meydana gelen şekilsel değiştirmeler bazen ceza olarak bazen de ödül olarak kahramanlara uygulandığı vurgular. İlgili çalışmada araştırmacı tarafınca yapılan inceleme sonucunda masaldaki peri kız, delikanlıyı cezalandırıp kara kediye dönüştürmüştür. Sonrasında bu durum sevginin gücü gibi etkenlerle aşılmış ve delikanlı ödüllendirilerek eski hâline dönüştürülmüştür.

Okuyucuya, her kötü davranışın bir sonucu vardır mesajı verilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle masalarda ceza unsurunun kullanıldığı tespit edilmiştir. Özellikle dayak atma ve ölüm cezalarının masalarda sık tekrarlanan cezalar olduğu görülmüştür. Alan yazınında yapılan çalışmalara bakıldığında Köktürk (2006)'ün yaptığı çalışma dikkat çekmektedir. Burada araştırmacının elde ettiği sonuçlarla bu çalışmadaki sonuçlar benzerlik göstermektedir. Özellikle dayak ve ölüm cezası noktasında benzerlik dikkat çekmektedir.

Demir'in (2023)'in yaptığı çalışmada işlenen suçlara karşılık verilen cezalar ile bu çalışmadaki ceza yöntemleri benzerlik taşımaktadır. Bu çalışmada tespit edilen dayak atma ile ölüm cezaları; Demir'in (2023) çalışmasında da görülmektedir. Özellikle ihanet davranışının karşılığı dayak atma ya da ölüm cezası olduğu tespit edilmektedir.

Güneş-Şahin vd. (2020) yaptıkları çalışmada elde edilen sonuçlar ile bu çalışmada elde edilen sonuçlar birbirine çok yakındır. İlgili çalışmada incelenen “Keloğlan Masallarında Ceza Yöntemleri” ile yapılan bu çalışmada incelenen masallardaki ceza yöntemleri benzerlik göstermektedir. Her iki çalışmada da dayak atma, hayatına son verme ya da zindana atma gibi ceza unsurları sıklıkla tekrarlanmaktadır. Masalarda kıskançlık nedeniyle işlenen suçların genellikle “kırk katır kırk satır” ile cezalandırıldığı görülmektedir. Bu ceza şekli de ölüm ile sonuçlanmasına rağmen masalarda sıklıkla karşılaşıldığından ölüm cezasının diğer türlerinden ayrı tutulmuştur. Zira bu cezadan sonra kıskançlığa verilen ceza yoğunluğunda “ölüm cezası” gelmektedir (Demir, 2023). İncelenen masalarda elde edilen diğer bir sonuç ise üvey ebeveynlerin sebep olduğu ödül ve cezalardır. Genellikle üvey annelerin müdahaleleri ile üvey

çocuğa reva görülen cezalar masalın sonunda ödüle dönüşmektedir. Üvey anne ve evladın kendileri için ödül olarak gördükleri şeyler ise masalın sonunda cezaya dönüşmektedir.

Çalışmada elde edilen sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

1. Masallarda ödül ve ceza ile ilgili unsurların olmasının normal olduğu özellikle çocuk yaştaki bireylere kavratmaya dönük çalışmalar yapılabilir. Çocuklara, aile içi etkinlikler yoluyla ailedeki yaşama; sınıf içi etkinlikler yolu ile de sosyal yaşama dönük tecrübeler kazandırılabilir.
2. Bazı masallardaki olayların bireylerin yaşamına çok olumsuz izleri olabilir. Bu masallar ele alınırken “anti-masal” yolu ile masallar yeniden oluşturulabilir. Böylece amaca daha iyi hizmet eden masallarla yola çıkılmış olur.
3. Masalların sadece çocuklara dönük bir tür olmadığı gerçeği dile getirilmelidir. Her yaştaki insana ders verebilen masalların var olduğu muhataplara iletilmelidir.
4. Masalların bilimsel yollarla incelenmesi ve bu şekilde toplumun hizmetine sunulması masalların etki alanını daha da büyüteceği düşünülmektedir.
5. Masalların terapi amacı ile de kullanılabilir bir tür olduğu uygulayıcılara hatırlatılmalıdır.

Beyanlar

Telif Hakkı Beyanı: CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destekleyen / Destekleyen Kuruluşlar: Çalışmada destekleyen kuruluşlar bulunmamaktadır.

Etik Onay ve Katılımcı Onayı: Çalışma etik onay ve katılımcı onayı gerektirmemektedir.

İntihal Beyanı: Bu makale intihal programıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Veri ve Materyallerin Kullanılabilirliği: Çalışmadaki veriler kaynak gösterildiği takdirde kullanılabilir.

YZ Araçlarının Kullanımı: Yazar bu makalenin oluşturulmasında Yapay Zekâ (YZ) araçlarını kullanmadığını beyan etmektedir.

Kaynaklar

- Akın, E. ve Arslan, Z. (2024). *Masal terapi yaşamsal sorunlara masalsı çözümler*. Pegem Akademi.
- Akkoyunlu, Z. (1996). *Binbir Gece Masalları'nın Türk masallarına tesiri*. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-12. <https://izlik.org/JA85SA89ND>
- Arıcı, A. F. (2013). Hayale dayalı türler. Ö. Yılar ve L. Turan (Eds.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (4. baskı, s. 118-140). Pegem Akademi.
- Bunsuz, H. (2021). *Sözlü kültür geleneğinde İslam*. Tablet.
- Cüceloğlu, D. (1999). *İnsan ve davranışı*. Remzi.
- Demir, R. (2023). *Anadolu masallarında kıskançlık olgusu ve cezaları*. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 464-478. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1272426>
- Dökmen, Ü. (2019). Grimm ve Türk halk masallarındaki davranış modellerinin operant şartlama ve denetim odağı açısından incelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 17(1), 185-209. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001033
- Günay, U. T. (2011). *Elazığ masalları ve Propp metodu*. Akçağ.
- Gündüz, Y. ve Balyer, A. (2011). Eğitimde ödül ile cezanın yeri ve buna ilişkin alternatif yaklaşımlar. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2), 10-23. <http://cujuos.cumhuriyet.edu.tr/en/download/article-file/2345628>
- Güneş-Şahin, E., Yazar, S., Turatuva, A. ve Kort, N. (2020). Keloğlan masallarında ceza yöntemleri. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3(1), 1-25. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1082227>
- Helimoğlu-Yavuz, M. (2009). *Masallar ve eğitimsel işlevleri*. Cumhuriyet Kitapları.
- Helimoğlu-Yavuz, M. (2013). *Masallar ve eğitimsel işlevleri*. Eğiten Kitap.
- Karatay, H. (2007). Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-477. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256340>
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/177956>
- Köktürk, Ş. (2006). Türk Destanlarında Hapsedilme Motifi. *TÜBAR*, (19), 383-400. <https://izlik.org/JA97YY85MH>
- Onaran, A. Ş. (1992). *Binbir Gece Masalları*. Afa.
- Özcan, D. & Erdik, Ş. (2021). Türk halk masallarında imtihan motifi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (6), 285-297. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1023944>
- Sakaoğlu, N. (2013). 1002. Gece: ve batı masalı keşfetti. *NTV Tarih Dergisi*, (50), 62-69. <http://xn--babacanktphanesi-qzbb.com/Dergi/dergi.php?Dergi=%27NTVTarih%27>
- Sakaoğlu, S. (2002). *Gümüşhane ve Bayburt masalları*. Akçağ.
- Şahin, M. (2011). Masalların çocuk gelişimine etkilerinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi. *Millî Folklor*, 23(89), 208-219. <https://www.millifolklordergisi.com/PdfViewer.aspx?Sayi=89&Sayfa=205>

- Şimşek, E. (1991). Masalların insan eğitimi bakımından önemi. *Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi*, (14), No. 166. Üç Bilek Matbaası.
- Tülücü, S. (2005). Binbir Gece Masalları üzerine (seçilmiş bir bibliyografya ile). *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (22), 1-53. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniloh/issue/2726/36275>
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Türkan, K. (2008). Türk masallarında kahramanın ve şamanın don değiştirmesi arasındaki benzerlikler. *Türkbilig* (15), 136-154. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/989647>
- Ulutürk, V. (1992). “Binbir Gece”. *TDV İslâm Ansiklopedisi VI*, 180-181. <https://islamansiklopedisi.org.tr/binbir-gece>
- Weber, R. P. (1989). *Basic content analysis*. Sage.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2023). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yılmaz, A. (2012). Çocuk eğitiminde masalın yeri (Binbir Gece Masalları Örneği). *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 299-306. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/117870>

Extended Abstract

Fairy tales, as one of the oldest genres of literature, are characterized by extraordinary events and heroes. A prominent trait of fairy tales is their ability to convey universal values and moral lessons to readers. They have been passed down for generations, both orally and in written form, adapting to various cultural and geographical contexts. The tradition of storytelling has influenced the development of both local and global literature.

The *One Thousand and One Nights* stories, which hold great significance in world literature and have become a universal legacy, entered Turkish literature through translations. In society, systems of order are often maintained through mechanisms of reward and punishment—an approach mirrored frequently in fairy tales, where good characters are rewarded and wrongdoers are punished.

This study investigates whether the reward and punishment method is employed in the tales. An analysis of *One Thousand and One Nights*, which has influenced countless later stories, shows that these elements are indeed present. The research focused on the first volume of *One Thousand and One Nights*, translated by Alim Şerif Onaran (1992), analyzing 19 selected tales for the extent and manner in which these elements were used. This also provided insight into whether these stories influenced later fairy tales and if they shared thematic similarities.

The document analysis method, a qualitative research approach, was used in this study. According to Yıldırım and Şimşek (2023), document analysis involves examining written documents containing information about the phenomena being investigated. Since this study requires a detailed examination of the reward and punishment elements in the tales, document analysis was deemed appropriate.

First, the relevant fairy tale book was selected. Then, related literature on the subject was reviewed. The study involved a close reading of Alim Şerif Onaran’s (1992) translation of *One Thousand and One Nights*, specifically the 19 tales in the first volume. A content analysis was conducted to extract and interpret meaningful insights. Content analysis is a method that reveals information about the message sender, the message itself, and its recipient through a systematic process. Scholars like Krippendorff emphasize repeatability, while Weber focuses on the relationship between sender and receiver (Weber 1989; cited in Koçak & Arun, 2006, p. 22).

A chart was created to identify and record instances of reward and punishment in each of the 19 tales. Upon detailed reading and analysis, it was found that reward elements were present in 16 of the tales, while punishment elements appeared in 18. These findings were then presented in the Findings section in table format.

Fairy tales typically feature supernatural events and characters, are rooted in imagination, and conclude with a moral or educational message. They play a significant role in passing down cultural values, social norms, and ethical lessons across generations. They also aim to enhance children's imagination and help them develop coping skills. Within this framework, the tales frequently depict scenarios where good behavior is rewarded and evil is punished.

The use of reward in tales was found to encourage virtuous behavior and teach moral lessons by rewarding good deeds. According to the findings, characters in *One Thousand and One Nights* often expected rewards to escape difficult situations. This expectation heightened reader interest and engagement.

One of the most prominent forms of reward was the sparing of lives in exchange for storytelling. Characters would tell stories to save themselves; if the stories pleased the listener, their lives were spared.

Additionally, the triumph of good characters, the rewards they received, and the presence of universal values like justice and mercy support children's social and emotional development. Therefore, while incorporating reward and punishment in tales is important, these elements must be suitable for modern children's psychological and developmental needs.

The results showed that reward elements enhanced reader engagement and interest, while certain punishment elements might negatively affect child readers. This underscores how the instructional function of fairy tales is influenced by the social and cultural dynamics of their time. Accordingly, revisiting and adapting punishment elements to today's standards is recommended to prevent harm and to further enhance the educational potential of these stories. In fairy tales, universal values such as good people winning, rewards given to good people, justice and mercy can support the social and emotional development of the child. Therefore, it can be said that elements of reward and punishment should be included in fairy tales, but these should be appropriate for the conditions of the individual and the age.